

Nu är det jul igen

Det sägs att Julen är en barnslig högtid i bemärkelsen till för barn. Men det är i modern tid. Dessutom firas julen med anledning av Jesu födelse d.v.s. om man har en kristen tro. Inom kristendomen är det förresten också delade meningar om när Jesus egentligen föddes. Om man pratar om julen som en religiös högtid rent namnsmässigt får man hålla sig till det engelska ordet för jul, "Christmas" (Kristi mässa) eller tyskans "Weihnachten" (Helig natt). Däremot härstammar ordet jul, fanns i alla germanska språk, troligen från en hednisk midvinterhögtid. Och hedendom kan väl knappast betecknas som en religion även om man trodde på och offrade till diverse gudomligheter. Å andra sidan kan man väl kalla alla typer av "tro" för religion, inte Kristendom, men kanske för Jul.

I Norden har kristendomen kapat ordet jul och vad ska man annars kalla tiden från den 24 till den 26 december. Kristimässaafton, Kristimässadagen och Annandag Kristimässa eller rent av Helig Nattafon, Helig Nattdagen och Annandag Helig Natt. Det skulle väl gå an, men Kristimässatomte eller Helig Nattomte (borde stavas med tre t) leder nog till att man tror att den som säger det, har tomtar på loftet.

Ordet juls yttersta ursprung är lite av en gåta, man kan t.o.m. följa ordet tillbaka till seklerna strax före vår tideräknings början. Dessutom hette det iul på fornsvenska. Ett så okristet uttryck som "jwlen han j arbogha drack" (julen drack han i Arboga) leder ju tankarna till någon form av hednisk dryckeshögtid med fruktbarhetskult som grund. Inte undra på att arbogaöl blivit ett begrepp. Man "drack jul" vid norska hovet under Harald Hårfager också. Åtminstone om man ska tro ett hyllningskväde på fornnordiska till den norske kungen ca år 940.

För att ytterligare krångla till begreppet jul så har det naturligtvis återfunnits i fornengelskan, några århundranden före Hårfagers tid, då stavat som "gehoul". Även i tyskan återfinns man ordet "jul" och i modern engelska "yule". I dessa fall är det dock ett ord som lånats in från de nordiska språken.

Silverbibeln som förvaras i Uppsala, är en avskrift från 500-talet, av den gotiska bibeln som gjordes på 300-talet. Det anses vara biskop Wulfila (ca 310-383) som ligger bakom översättningen till sitt modersmål, gotiska. Ordet jul förekommer inte i bibeln. Däremot har man i en handskrift av bibelöversättningen hittat ett fragment av en kalender där ordet "jiuleris" står i betydelsen "julmånad".

Språkforskare anser att "jehwla" är den ursprungliga allmängermanska formen av ordet jul. Dess egentliga betydelse har man dock inte hittat. Min egen koppling till ordet. Med tanke på det fornengelska gehoul som inte ligger långt ifrån jehu så är det ju precis så jultomten far. Som ett jehu. Och den allmängermanska formen "jehwla", inte långt ifrån jävla, gör ju att tonåringens kommentar låter vettigt. "Jehwla tomte först kysste han morsan när han inte trodde att jag såg på och sen gav han mig en jehwla massa paket som jag inte ville ha"